

TRAFİK KAZASINDAN DOĞAN TAZMİNAT TALEPLERİNDE ZAMANAŞIMI

Hukuk kurallarına aykırı bir şekilde bir kişinin malvarlığı ya da şahısvarlığında zarara yol açan eyleme haksız fiil denir. Haksız fiil faili malvarlığı ya da şahısvarlığı itibariyle zarara uğrattığı kişinin uğramış olduğu maddi/manevi zararları tazminle yükümlüdür.

Trafik kazası sonucu kişinin aracında ya da kişinin şahısvarlığında bir takım zararlar meydana gelir. Hukuka aykırı bir fiille başkasının aracına ya da şahısvarlığına zarar vermiş olan kişinin kusuru oranında verdiği zararı tazminle yükümlü olduğu ve gerçekleştirilen eylemin/kazanın haksız fiil olduğu hususunda kuşku bulunmamaktadır.

2918 sayılı KTK'nın 109/I. maddesinde "Motorlu araç kazalarından doğan maddi zararların tazminine ilişkin talepler, zarar görenin zararı ve tazminat yükümlüsünü öğrendiği tarihten başlayarak 2 yıl ve her halde, kaza gününden başlayarak 10 yıl içinde zamanaşımına uğrar" hükmüne, yine aynı kanunun 109/II. maddesinde ise, "dava, cezayı gerektiren bir fiilden doğar ve Ceza Kanunu bu fiil için daha uzun bir zamanaşımı süresi öngörmüş ise, bu süre maddi tazminat talepleri için de geçerlidir" hükmüne yer verilmiştir.

Kanun metninden de anlaşıldığı üzere trafik kazasından dolayı açılacak davalar kural olarak 2 ve 10 yıllık zamanaşımı süresine tabi olup işlenen fiil aynı zamanda cezayı da gerektiriyorsa bu durumda Türk Ceza Kanununda söz konusu suç için öngörülen ceza zamanaşımı aynı zamanda tazminat talebi hakkında da uygulanır.

Trafik kazasından doğan tazminat taleplerinde de fiil aynı zamanda suç teşkil ediyorsa (taksirle yaralama, taksirle ölüme sebebiyet verme, olası kastla yaralama, öldürme, mala zarar verme vs.) bu durumda tüm sorumlular hakkında ceza kanunundaki ceza zamanaşımı tazminat talepleri hakkında da uygulanır. Konuya ilişkin Yargıtay kararına aşağıdan ulaşabilirsiniz.

YARGITAY

17. HUKUK DAİRESİ

Esas Numarası: 2014/13055

Karar Numarası: 2014/10797

Karar Tarihi: 07.07.2014

Taraflar arasındaki tazminat davasının yapılan yargılaması sonunda; kararda yazılı nedenlerden dolayı davanın reddine dair verilen hükmün süresi içinde davacılar vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine dosya incelendi, gereği düşünüldü:

Karar: Davacılar vekili, davalıya trafik (ZMSS) sigortalı aracın karıştığı tek taraflı trafik kazasında davacıların eşi/babası ve destekleri olan araç işleteni ve sürücüsü M. A. U.'ın vefat ettiğini ileri sürerek, şimdilik 10.000,00 TL. destekten yoksun kalma tazminatının faiziyle davalıdan tahsiline karar verilmesini talep etmiştir.

Davalı vekili, davanın zamanaşımı ve esas yönünden reddini savunmuştur.

Mahkemece davanın zamanaşımı nedeniyle reddine karar verilmiş; hüküm, davacılar vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Dava trafik kazası nedeni ile Borçlar Kanunu'nun 45. maddesi (6098 sayılı BK m. 53) gereğince destekten yoksun kalma tazminatı istemine ilişkindir.

Çekişmelerin bir an önce sonuçlandırılmayıp uzun süre askıda bırakılmasının toplumun barış ve huzurunu bozacağı düşünülerek yargı yoluyla hak aramaya konulan zaman sınırı olarak öngörülen zamanaşımı kurumu bir maddi hukuk kurumu değildir. Bir borcu doğuran, değiştiren, ortadan kaldıran bir olgu olmayıp, doğmuş ve var olan bir hakkın istenmesini ortadan kaldıran bir savunma aracıdır.

Borçlar Kanunu'nun 41.maddesinde haksız fiil tanımlanmış, 60. maddesinde de haksız fiilden zarar görenin bundan kaynaklanan maddi ve manevi zararın tazmini istemi ile açacağı davaların bağlı olduğu zamanaşımı süreleri özel olarak düzenlenmiştir. BK'nın 60. maddesinde üç türlü zamanaşımı süresi öngörülmüş olup bunlar, zararın ve failin öğrenildiği tarihten itibaren 1 yıllık sübjektif ve nispi nitelikteki kısa zamanaşımı süresi, herhalde haksız fiil tarihinden itibaren 10 yıllık objektif ve mutlak nitelikte uzun zamanaşımı süresi ile olağan üstü nitelikteki ceza zamanaşımı süresidir (EREN Fikret, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, B. 9, İstanbul 2006, s. 794).

Buna karşılık, özel bir kanun hükmünün, özel olarak zamanaşımı süresi öngördüğü tehlike sorumluluklarında BK m. 60 uygulanmaz. 2918 sayılı KTK'nın 109/I. maddesinde "Motorlu araç kazalarından doğan maddi zararların tazminine ilişkin talepler, zarar görenin zararı ve tazminat yükümlüsünü öğrendiği tarihten başlayarak 2 yıl ve her halde, kaza gününden başlayarak 10 yıl içinde zamanaşımına uğrar" hükmüne, yine aynı kanunun 109/II. maddesinde ise, "dava, cezayı gerektiren bir fiilden doğar ve Ceza Kanunu bu fiil için daha uzun bir zamanaşımı süresi öngörmüş ise, bu süre maddi tazminat talepleri için de geçerlidir" hükmüne yer verilmiştir.

Aynı fiil bazen, hem sorumluluğu gerektiren hem de ceza kanunlarına göre cezayı gerektiren bir fiil olabilir. Bu fiile göre Ceza Kanununun daha uzun bir zamanaşımı süresi öngörüldüğü hallerde, tazminat davasının daha önce zamanaşımına uğraması tutarlı bir çözüm oluşturmaz. Zira cezalandırma, müeyyide olarak tazminattan daha ağırdır. Bu sebeple, kanun koyucu uyum sağlamak amacıyla ceza davası için öngörülen zamanaşımı süresince tazminat davasının da devamını temin bakımından genel olarak BK 60/II (6098 sayılı TBK m. 72/I), özel olarak da KTK 109/II. maddesinde düzenleme yapmıştır.

Burada üzerinde durulması gereken, 2918 sayılı KTK'nın 109. maddesinin 2. fıkrasında belirtilen, ceza kanununda öngörülen daha uzun zamanaşımı süresinin, tazminat talebi ile açılacak davalar için de geçerli olabilmesinin, sadece fiilin Ceza Kanununa göre cezayı gerektiren bir fiil olmasının yeterli olması koşuluna bağlanmış bulunmasıdır. Söz konusu yasa hükmü, ceza zamanaşımının uygulanabilmesi için sadece fiilin cezayı gerektiren bir eylem olmasını yeterli görmekte; bunun dışında, eylemi gerçekleştiren fail hakkında soruşturma

yapılmasını, ceza davası açılmış olması veya mahkumiyet kararıyla sonuçlanmış bir ceza davasının varlığı koşulu aranmamaktadır. Dahası, söz konusu hükümde, ceza zamanaşımının uygulanması bakımından sürücü ve diğer sorumlular (örneğin işleyen veya Güvence Hesabı) arasında bir ayırım da yapılmamış, böylece kuralın bunların tümü için geçerli olduğu, hepsi için aynı zamanaşımı süresinin uygulanacağı öngörülmüştür (HGK'nın 10.10.2001 gün 2001/19-652-705 ve HGK'nın 16.04.2008 gün, 2008/4-326-325 sayılı kararları ile uzamış ceza zamanaşımı benimsenmiştir).

Ayrıca ceza zamanaşımının uygulanması yönünden hukuk hakiminin tazminat davasını görürken, ceza hukuku kurallarıyla ve özellikle ceza mahkemesinin fail hakkında vermiş olduğu beraat veya mahkumiyet kararıyla bağlı olup olmadığı BK 53. maddesinde düzenlenmiştir. Söz konusu maddede hukuk hakiminin ceza hukuku kurallarıyla bağlı olmadığı hükme bağlandığı gibi ceza mahkemesi kararlarıyla da bağlı olmadığı düzenlenmiştir. Bununla birlikte suçun işlendiğine veya işlenmediğine ilişkin ceza mahkemesinin kesin kararı varsa, hukuk hakimi bu kararla bağlıdır. Görüldüğü gibi ceza mahkemesince haksız eylemin suç niteliği saptanmamış ise hukuk hakimine bunu kendiliğinden ve özgürce araştırma ve sonucuna göre karar verme yetkisi tanınmıştır.

Açıklanan ilkeler ışığında somut olay incelenecek olursa; trafik kazası 22.06.2008 tarihinde meydana gelmiş, tek taraflı kaza sonucu davacının desteği araç işleteni (sürücüsü) Mustafa Ali U. vefat etmesi üzerine davacı 4.9.2013 tarihinde eldeki bu davayı açmıştır.

Yukarıda açıklandığı üzere KTK'nın 109/II. maddesinde öngörülen ceza zamanaşımı süresinin uygulanması için kamu davasının açılmış olması veya mahkumiyet kararı verilmiş bulunması aranmamakta olup cezayı gerektiren fiilin varlığı yeterlidir. Bir kişinin ölümü ile sonuçlanan söz konusu trafik kazası da bu anlamda cezayı gerektiren bir fiil niteliğindedir ve sürücü davacı desteğinin vefat etmiş olması sonuca etkili değildir. Yasa koyucunun amacı Karayolları Trafik Kanunu uyarınca tehlike sorumluluğunu doğuran olaylarda sorumlulara karşı daha uzun zamanaşımı süresi içerisinde yönelmeyi sağlamaktır. KTK'nın 109. maddesinin 2. fıkrasındaki "cezayı gerektiren fiil" ifadesinin seçilmesi zamanaşımı yönünden yukarıda da açıklandığı gibi soruşturma veya kovuşturma yapılması koşullarının aranmadığı sonucunu doğurmaktadır. Buna göre eylem için kaza tarihinde yürürlükte bulunan 5237 sayılı TCK öngörülen ceza zamanaşımı süresi dikkate alındığında dava tarihinde zamanaşımı süresinin dolmadığı anlaşılmaktadır.

Bu durumda mahkemece davalı tarafın zamanaşımı definin reddine karar verilerek işin esasına girilip tarafların delilleri toplanıp sonucuna göre karar vermek gerekirken yazılı şekilde davanın zamanaşımı nedeniyle reddine karar verilmesi isabetli değildir.

Sonuç: Yukarıda açıklanan nedenlerle, davacılar vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile hükmün BOZULMASINA, peşin alınan harcın istek halinde temyiz eden davacılar geri verilmesine 07.07.2014 gününde üye E. S. Baydar'ın karşı oyu ve oyçokluğuyla karar verildi.

KARŞI OY

Davacıların desteği M. A. U.'ın 22.06.2008 tarihinde yönetimindeki araçla kaza yapması ve vefat etmesi üzerine davacılar tarafından aracın ZMSS'i olan davalı aleyhinde destekten yoksun kalma tazminatı davası açılmış,

Davalı vekili süresinde zamanaşımı def'inde bulunarak davanın reddini savunmuş,

Yargılama sonucunda mahkemece "sürücü desteğin kendi kusurlu eylemi ile sonuçlanan olayda, eylem suç teşkil etmediğinden davada uzamış ceza zamanaşımının uygulanamayacağı, dava tarihi itibariyle 2918 sayılı yasanın 109/1 maddesinde öngörülen iki yıllık zamanaşımının gerçekleştiği" gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiş,

Davacıların temyizi üzerine sayın çoğunluğun "Davanın uzamış ceza zamanaşımına tabi bulunduğu, dava tarihi itibariyle zamanaşımının gerçekleşmediği," gerekçesini içeren görüşü doğrultusunda yerel mahkeme kararı bozulmuştur.

Sayın çoğunluğun, bozma yönündeki görüşüne katılmıyorum.

Eldeki tazminat davasının yasal dayanağı 2918 sayılı Karayolları Trafik Yasası olup;

Yasanın 109/1 maddesi "motorlu araç kazalarından doğan maddi zararların tazminine ilişkin talepler, zarar görenin zararı ve tazminat yükümlüsünü öğrendiği tarihten başlayarak iki yıl ve herhalde kaza gününden başlayarak on yıl içinde zamanaşımına uğrar."

Yasanın 109/2 maddesi "dava cezayı gerektiren bir fiilden doğar ve ceza kanunu bu fiil için daha uzun bir zamanaşımı öngörmüş bulunursa bu süre maddi tazminat talepleri için de geçerlidir." hükmünü içermektedir.

Yasanın 109/2 maddesi hükmü içeriğinden de açıkça anlaşıldığı üzere uzamış (ceza) zamanaşımının uygulanabilmesi için;

a-Tazminat istemine konu fiilin Türk Ceza Kanunu veya Özel Ceza Yasaları hükümlerine göre cezayı gerektirmesi,

b-Bu fiil için ceza yasasında daha uzun bir zamanaşımı süresinin öngörülmesi gerekir.

Somut olayda, davacıların desteği olan M. A. U. 22.06.2008 tarihinde davalıya ZMSS'li aracı kullanmakta iken gerçekleştirdiği kaza sonucu vefat etmiştir.

Görüldüğü üzere tazminata konu eylem davacıların desteğinin dikkatsiz ve tedbirsiz araç kullanma sonucu tamamen kendi kusuru ile kendi ölümüne sebebiyet verme şeklinde gerçekleşmiştir.

Olay tarihinde yürürlükte bulunan 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu 2.maddesinde "1-Kanunun açıkça suç saymadığı bir fiil için kimseye ceza verilemeyeceği ve güvenlik tedbiri uygulanamayacağı kanunda yazılı cezalardan ve güvenlik tedbirlerinden başka bir ceza ve güvenlik tedbirine hükmolunamayacağı, 2-İdarenin düzenleyici işlemleri ile suç ve ceza konulamayacağı, 3-Kanunların suç ve ceza içeren hükümlerinin uygulanmasından kıyas yapılamayacağı, suç ve ceza içeren hükümlerin kıyasa yol açacak biçimde geniş yorumlanamayacağı" öngörülmüştür.

Anılan yasa hükmü aynı zamanda ceza hukukunun temel ilkelerinden olan "suçta ve cezada kanunilik ilkesi" olarak da adlandırılmaktadır.

Desteğin "dikkatsizlik ve tedbirsizlik sonucu tamamen kendi kusuru ile kendi ölümüne sebebiyet vermek" ten ibaret eylemi, olay tarihinde yürürlükte bulunan 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ve Özel Ceza Yasalarında suç olarak tanımlanmış bir eylem değildir. Desteğin eyleminin karşılığı ceza yasalarında düzenlenmemiştir. Mer'i 5237 sayılı TCK.2 maddesi açık hükmüne göre davacı desteğinin eylemi suç teşkil etmediğinden eldeki tazminat davasında 2918 sayılı yasanın 109/2 maddesinde öngörülen uzamış (ceza) zamanaşımının uygulanması mümkün değildir.

Bu halde uyuşmazlıkta 2918 sayılı yasanın 109/1 maddesinde öngörülen 2 yıllık zamanaşımının uygulanması gerekir.

Zararlandırıcı eylem 22.06.2008 tarihinde gerçekleşmiş, dava iki yıllık zamanaşımı süresi geçirildikten sonra 04.09.2013 tarihinde açılmıştır. Davalının zamanaşımı itirazı üzerine yerel mahkemece davanın zamanaşımı nedeniyle reddine karar verilmiş olup açıklanan gerekçeler karşısında yerel mahkeme kararının onanması gerekirken bozulmasına ilişkin sayın çoğunluk görüşüne karşıyım.